

4 de maig del 2005

L'hongaresa Agnes Heller, primera filòsofa que ocuparà la Càtedra Ferrater Mora de la UdG

CULTURA-ESPECTACLES 42

Agnes Heller serà la primera dona filòsofa que ocuparà la Càtedra Ferrater Mora

La presència a Girona de la pensadora hongaresa serà seguida, al juny, per la de la turca Seyla Benhabib

EVA VÁZQUEZ / Girona

● La Càtedra Ferrater Mora de Pensament Contemporani tindrà per primera vegada com a professors convidats dues dones, totes dues estretament vinculades a la teoria política i

social: la filòsofa hongaresa Agnes Heller i la pensadora turca Seyla Benhabib, que impartiran respectivament els seminaris *El món, el nostre món*, del 30 de maig al 3 de juny, i *Cosmopolitisme, universalisme i globalització*,

del 6 al 10 de juny. Les jornades estan plantejades com una reflexió en profunditat sobre la trajectòria intel·lectual de dues pensadores que el director de la càtedra, Josep Maria Terricabras, qualifica d'«excepcionals».

Per primera vegada després del pas per la Universitat de Girona de vint-i-dos filòsofs de prestigi internacional, la Càtedra Ferrater Mora l'ocuparan dues pensadores d'igual rellevància en un intens programa doble. Agnes Heller (Budapest, 1929), una de les professores més influents de la New School For Social Research de la Universitat de Nova York, ha evolucionat de l'interès inicial pel marxisme i la teoria política, sobretot influïda pel mestratge de György Lukács, a una gradual immersió en la interrogació crítica, a través de Kierkegaard, Habermas, Weber o Nietzsche, sobre la modernitat, l'ètica i la cultura, que queda palesa en el títol del seu seminari, *El món, el nostre món*, en què té previst aprofundir en algunes de les seves principals preocupacions: la vida pública i la vida quotidiana, el sentiment de vergonya, la idea d'encarnació en la tradició occidental —el cos com a manifestació de l'ànima, el cos com a presó, el cor com a allotjament de l'esperit—, la biopolítica enfront de la llibertat, el paper de les emocions en la recepció de l'obra d'art o el concepte de postmodernitat. Per debatre amb aquesta rellevant pensadora, supervivent de l'holocaust, defenestrada dels cercles acadèmics del seu país durant la dictadura comunista, emigrada a

Agnes Heller és una de les pensadores més influents de l'anomenada filosofia de la cultura. / EL PUNT.

Austràlia i, posteriorment, als Estats Units, la càtedra gironina ha convidat també dos especialistes en la seva obra que participaran activament en les sessions del seminari: John Grumley, de la Universitat de Sidney, i Katie Terezakis, professora del Rochester Institute of Technology de Nova York. Per Josep M. Terricabras, la presència de Heller a Girona serà «un esdeveniment absolutament

excepcional», com ho és la ferma convicció d'aquesta pensadora hongaresa que la bondat és una elecció ètica i, doncs, assumible des d'una opció de llibertat individual, o la seva defensa a ultrança de les humanitats per crear societats dinàmiques i plurals, o de la cultura com un fenomen d'art més que de civilització, així com la seva afirmació que només l'amor la impulsa a escriure llibres de filosofia,

entre els quals figuren títols cabdals com ara *Everyday Life*, *Beyond Justice*, *A Theory of Modernity* o *An Ethics of Personality*.

Pel que fa a Seyla Benhabib (Istanbul, 1950), que ocuparà la Càtedra Ferrater Mora tres dies després que ho hagi fet Heller, proposa per al debat un programa en què ressonen les teories de Kant, Hegel o Hannah Arendt a propòsit del significat del dret cos-

mopolita, les contradiccions de les nacions estat, la justícia distributiva global o la idea d'universalisme enfront del cosmopolitisme. Acompanyaran Benhabib tres professors de l'Estat espanyol avesats al seu treball: Neus Campillo, de la Universitat de València; Carlos Thiebaut, de la Universitat Carlos III de Madrid, i Cristina Sánchez, de l'Autònoma també de Madrid.

30 de maig del 2005

Agnes Heller ocupa avui la Càtedra Ferrater Mora de la UdG per impartir el seminari «El món, el nostre món»

EVA VÀZQUEZ / Girona

● La filòsofa hongaresa Agnes Heller (Budapest, 1929) impartirà des d'avui fins divendres el seminari *The world, our world* a la Sala de Graus de la Facultat de Lletres com a professora convidada de la Càtedra Ferrater Mora de pensament contemporani. Les sessions, en les quals també participaran John Grumley i Katie Terezakis, bons coneixedors de l'obra de Heller, començaran a les 10 del matí i s'allargaran cada dia fins a les 6 de la tarda. Durant la seva estada a Girona, a més, la pensadora oferirà una conferència pública, demà a La Mercè (20 h), amb el títol *Sobre la felicitat*.

Marcada profundament per la mort de la major part de la seva família i dels seus amics d'infància als camps de concentració nazis i, posteriorment, pel règim totalitari del seu país, del qual es va exiliar

el 1977, Agnes Heller ha consagrat bona part del seu treball, a l'ombra d'aquelles experiències colpidores, a investigar sobre qüestions ètiques, sobre la naturalesa del bé i del mal, i a interrogar-se sobre la projecció social d'aquests fenòmens radicals. Convençuda que escriure sobre filosofia moral i filosofia de la història, els grans àmbits del seu pensament, junt amb la idea de modernitat, és una forma de sacrifici, la manera de «pagar un deute com a supervivent», aquesta aspirant a científica que va abandonar els laboratoris el dia que va escoltar per primera vegada György Lukács és autora de títols com ara *Más allá de la justicia*, *El péndulo de la modernidad*, *Sociología de la vida cotidiana*, *Políticas de la postmodernidad* o, més recentment, *The time is out of joint: Shakespeare as philosopher of history*.

31 de maig del 2005

Agnes Heller inaugura a la UdG un seminari sobre el concepte de món

La Càtedra Ferrater Mora prepara per final d'any dos simposis, sobre Xirau i Einstein

E.V. / Girona

● La filòsofa hongaresa Agnes Heller va inaugurar ahir el seminari dedicat a la seva obra a la Càtedra Ferrater Mora de pensament contemporani

amb una sessió centrada en el concepte de món, des d'Aristòtil a Wittgenstein, que va permetre-li endinsar-se en altres qüestions paral·leles com ara la construcció d'identitat,

l'estrangeria, la llibertat, la veritat o l'opinió a partir de la coneguda declaració de Wittgenstein segons la qual «el món d'un home feliç és diferent del d'un home infeliç».

El món, el nostre món, el títol del seminari que va començar a impartir ahir Agnes Heller a Girona, parteix de la constatació que «tenir un món» és diferent de conèixer-lo, en el sentit, va dir aquesta pensadora considerada un referent en la filosofia de la cultura i de la història, que «tots hem nascut com a estrangers i, en créixer, hem esdevingut presoners del nostre lloc específic, de la historicitat del nostre entorn i de la cultura circumdant». Amb referències a Aristòtil, Wittgenstein i Goethe, Heller va subratllar les dependències emocionals que entranya la pertinença a un món, que sol expressar-se en termes de propietat i, doncs, d'identitat: la *meva* família, els *meus* amics, el *meu* país, de manera que és fins i tot

Agnes Heller, professora de la New School de Nova York, oferirà avui una conferència a La Mercè. / M. RUIZ

inevitable que «la veu dels altres sigui la veu de l'estranger» i que el nostre pensament estigui carregat de prejudicis. Agnes Heller, que serà a Girona fins divendres, impartirà avui una

conferència oberta als ciutadans, titulada *Sobre la felicitat*, a La Mercè (20 h).

D'altra banda, la Càtedra Ferrater Mora rebrà dilluns vinent la filòsofa turca Seyla Benhabib, i té previst acabar

l'any amb un simposi internacional sobre Joaquim Xirau, amb motiu dels 110 anys del seu naixement, i un altre sobre els cent anys de la teoria de la relativitat d'Einstein.

UNIVERSITAT

Agnes Heller veu un futur fosc si l'únic que uneix Europa és l'antiamericanisme

La professora hongaresa inicia un programa de conferències a la Càtedra Ferrater Mora

Daniel Bonaventura, Girona
La professora hongaresa Agnes Heller, filòsofa de la cultura, la primera dona que ocupa la Càtedra Ferrater Mora de Pensament Contemporani de la Universitat de Girona, va valorar ahir com una «molt mala notícia» el no de França a la Constitució Europea.

«És una molt mala notícia que s'hagin aplegat les forces d'extrema dreta i les d'extrema esquerra perquè això significa que el sentit positiu d'Europa està disminuint», va dir Heller ahir a la tarda en finalitzar la primera i maratoniana sessió de la Càtedra, que porta per títol *The World/Our world*.

Agnes Heller va considerar que «si l'única cosa comuna que queda a Europa és l'antiamericanisme, el futur estarà marcat per les ombres». Segons ella, aquest no francès és «un pas enrere» que farà pràcticament impossible la incorporació de Turquia.

La filòsofa té una trentena d'inscrits al seu curs de càtedra, tots ells procedents de l'Estat espanyol.

En aquestes lliçons, que es prologaran fins divendres vinent, està acompanyada dels professors John Grumley (Departament de Filosofia de la Universitat de Sydney) i Katie Terezakis (professora del Ro-

MARC MARTÍ

AGNES HELLER. La professora, ahir, al costat de John Grumley, a la Sala de Graus de la UdG.

chester Institute of Technology de Nova York).

Agnes Heller té la consideració de supervivent de l'holocaust. Va perdre la majoria de la seva família en diversos camps de concentració. Va ser alumna de George Lukacs des de 1947.

El 1968 va abraçar les protestes contra la invasió soviètica de Txecoslovàquia, la qual cosa va renovar la persecució política i policial que ja patia.

Sense càrrecs acadèmics per decisió política, l'any 1977 va emigrar a Austràlia. Des de la caiguda del mur de Berlín, viu

mig any a la seva Hongria natal, on ha estat elegida membre de l'Acadèmia de Ciències.

La professora oferirà una conferència oberta a tots els públics aquest vespre (20 h.) al Centre Cultural La Mercè de Girona.

El seu tema principal de reflexió giran entorn de la importància determinant per a la identitat de les persones la seva adscripció a un grup humà concret.

En aquest sentit, la influent pensadora ha escrit: «Sempre que la memòria cultural cau en

l'oblit, un grup de persones desapareix, amb independència que la circumstància quedi registrada o no en els llibres d'història. El Govern de la Xina comunista va tenir cura d'això quan, després de l'ocupació del Tibet, va manar a les tropes destruir tots els edificis i les estàtues erigits en indrets commemoratius del budisme tibetà. La presència o l'absència, la vida o la decadència d'un poble no depèn de la supervivència biològica d'un grup ètnic, sinó de la supervivència de la memòria cultural compartida».

■ **Aquest vespre
parlarà al Centre
La Mercè «Sobre
la Felicitat»**

1 de juny del 2005

GIRONA

DANIEL BONAVENTURA

Agnes Heller parla de la felicitat al Centre la Mercè

La filòsofa Agnes Heller, que aquesta setmana ocupa la Càtedra Ferrater Mora de la UdG, va oferir ahir una conferència sobre la felicitat a La Mercè.

4 de juny del 2005

AGNES HELLER
Filòsofa

VERDE

Es la primera mujer que participa en la cátedra de pensamiento contemporáneo Ferrater Mora, organizada por la Universitat de Girona. Se trata de la filósofa húngara Agnes Heller, que a sus 76 años ha aportado la claridad y lucidez expositiva y conceptual de sus ideas al seminario. **PÁG. 40**

El mundo según Agnes Heller

La filósofa húngara imparte un seminario en la Universitat de Girona

ANTONI F. SANDOVAL
Girona

La filósofa húngara Agnes Heller (Budapest, 1929) ha participado como profesora invitada en la cátedra de pensamiento contemporáneo Ferrater Mora que organiza la Universitat de Girona, convirtiéndose así en la primera mujer, tras 22 hombres, en participar en este seminario. Estas son algunas de sus reflexiones:

EL FUTURO DE EUROPA. "Europa es un imperio republicano similar y diferente al imperio romano. Como tal, tiene interés en la expansión y, por lo tanto, Europa intentará seguir creciendo tal como ha venido haciendo hasta ahora. Tendrá el mismo problema de todos los imperios que, en la medida en que se expanden, asimilan culturas diferentes a su cultura central u original. Este problema será aún más grave en el caso de Europa porque no existe diferenciación entre las diversas ciudadanías, como ocurrió en el imperio romano, sino que todos somos iguales. La tendencia a la asimilación no será, pues, la misma, lo que provocará problemas más graves. El tema del Estado nacional es un episodio transitorio del siglo pasado, pero no lo son los nacionalismos, que generan identidades. Es muy difícil prever cómo se puede llegar a una identidad europea o cómo todos los ciudadanos se pueden identificar con Europa. No hay un interés de asimilación, como tampoco existen tendencias que conduzcan hacia la asimilación".

FRANCIA, HOLANDA. "Los referendos de Francia y Holanda muestran tendencias disimulativas, algo que históricamente siempre ha comenzado en el centro y no en las periferias. Es preocupante que la única ideología unificadora de la Europa actual sea el antiamericanismo, un impulso negativo."

LA VIOLENCIA. "Ha cambiado el tipo de violencia, pero no hay más presencia de violencia que en el siglo XX, cuando alcanzó su cenit. Si hablamos del terrorismo —entendido como el asesinato indiscriminado para generar miedo— como la forma actual de violencia, éste se inició con la Revolución

Francesa que inventó el lema de *Virtud y terror*. Desde aquel momento y hasta hoy, virtud y terror están relacionados y siempre el terror se legitima basándose en su virtud. Desde la época de Robespierre, los líderes terroristas han sido siempre intelectuales frustrados. Y el terror continuará fomentado por nuestra sociedad".

CUERPO Y ALMA. "Yo distingo cuatro formas de relación entre el cuerpo y el alma. La primera, aquella en la que el alma es prisionera del cuerpo, otra en la que el cuerpo es el prisionero del alma, una tercera en la que el cuerpo es la expresión del alma y una última, el enredo de que son víctimas una y otro".

Agnes Heller, el viernes en Girona

UNIÓN EUROPEA

"Tiene el problema de los imperios que se expanden: asimilar culturas distintas"

TERRORISMO

"Desde Robespierre, los líderes terroristas son intelectuales frustrados"

LA VERGÜENZA. "La vergüenza es un afecto innato y expresivo. Es uno de los primeros móviles para la socialización humana. Es también la respuesta a la autoridad moral externa entendida como el ojo de los demás. Es precisamente ante este ojo de la autoridad moral y como respuesta a la no obediencia que sentimos la vergüenza, lo que la convierte en un factor socializante. En un momento del desarrollo histórico, la conciencia se convierte en la instancia interna de la conducta moral y la voz interna de la conciencia comparte la función de la autoridad externa".

BIOPOLÍTICA. "La biopolítica en la politización del cuerpo surgió de repente en el siglo XVIII. Esto significa que la política participa en la decisión de lo que es natural o no. Entonces se consideró a los fuera de la ley como no naturales. La biopolítica es siempre una política paternalista que limita la libertad del ser humano".

ÉTICA MODERNA. "La modernidad está basada en la libertad, pero la libertad es una base que no se fundamenta por sí sola. Esta es la razón por la que la ética moderna tiene que apoyarse en dos columnas. La primera es la de la persona decente y la segunda, la ley constitucional, que los ciudadanos elaboran y se comprometen firmando".

POSMODERNIDAD. "La posmodernidad no es una nueva época que viene después de la modernidad ni el final de la historia. Es una nueva perspectiva a través de la cual vemos la modernidad de diferente manera que la vieron los modernos mismos. Los modernos pensaban en negaciones fundamentales y entendían la modernidad como época de

transición entre pasado y futuro, como periodo de progreso. Pero desde la perspectiva posmoderna, la modernidad es un enfoque social nuevo pero no puede ser considerado como un periodo diferente. Desde la perspectiva posmoderna se intenta entender las particularidades de las propuestas modernas con la conciencia de que no sólo nuestros abuelos y nosotros, sino también nuestros hijos y nietos viven, vivirán y morirán en el seno de lo que hemos dado en llamar la modernidad. No podemos traspasar el horizonte de la modernidad."

MARC RIBOT